

TEORIA DE LA CRÍTICA LITERÀRIA

Enric Sullà

1. Objectius.

A. Objectius generals. L'assignatura pretén: 1) examinar l'estatut, característiques i funció de la Crítica Literària; 2) analitzar la pràctica (sobretot periodística) de la Crítica Literària; i 3) estimular la lectura reflexiva i conscient dels textos crítics i de creació (narrativa o cinematogràfica) i l'actitud crítica en general.

B. Objectius específics. L'assignatura hauria d'aconseguir que l'estudiant fos capaç de: 1) identificar i analitzar els trets bàsics d'un text crític i referir-los a l'obra literària o cinematogràfica; 2) interpretar tant un text crític com una obra literària o una pel·lícula, però també descriure i comparar interpretacions i valoracions; 3) classificar els textos crítics segons els seus principis teòrics i triar i sistematitzar els propis principis crítics; i 4) planificar i escriure una ressenya o text crític.

2. Temes.

1. La institució literària.- 2. La literatura i les humanitats: elements per a un debat en curs.- 3. Què és i per què serveix la crítica literària.- 4. La pluralitat a la crítica.- 5. La lectura i la interpretació correcta.- 6. Els valors en la literatura: el debat sobre el cànón.

3. Lectures i pràctiques.

Es farà una presentació dels aspectes bàsics de cada tema a partir tant de la bibliografia com de la pràctica crítica. Les classes alternaran l'exposició teòrica amb la lectura i la discussió de textos crítics, teòrics i pràctics, amb els/les estudiants.

Per tal de dosificar i equilibrar l'exposició i el comentari/discussió teòrics amb les anàlisis de textos literaris motiu de ressenyes, s'estudiaran a classe articles i ressenyes publicats sobretot a revistes i diaris, i es faran exercicis collectius d'anàlisi i proposta de redacció d'una ressenya (fórmula triada per qüestions d'economia de temps i d'esforç).

Al Servei de Reprografia de la Facultat hi haurà a la venda el dossier de textos teòrics recomanats i d'altres materials (com ara les ressenyes que el curs 99-00 els/les estudiants de l'assignatura van triar com a model·liques).

Per als exercicis de redacció individual de ressenyes, es farà pública una llista d'obres narratives (novelles o recells de contes) publicades o de pel·lícules estrenades recentment, a partir de les quals el primer es farà la selecció definitiva de les que seran treballades a classe o a casa.

Per tal d'aprofitar millor l'assignatura cal seguir, entre els possibles, els suplements de lletres de diaris com ara *Avui* (dijous), *El País* (dijous en català i dissabte en castellà), *La Vanguardia* (divendres), *El mundo* (*El cultural*) i les ressenyes de revistes com ara *Qué leer*, *Lateral*, *Quimera*, *El Urogallo*, *Revista de libros* o *Serra d'Or*, i pel que fa al cinema *Fotogramas* o *Dirigido*. També cal prestar atenció a l'organització interna i disposició formal dels suplements o seccions de lletres.

4. Avaluació.

A més de les intervencions a classe, el curs serà avaluat sobre la base de les qualificacions obtingudes mitjançant: 1) una ressenya individual d'entre 100 i 200 línies de 60 espais o una extensió equivalent i 2) una prova escrita que combinarà teoria i

pràctica i tindrà com a motiu, naturalment, el model discursiu de la ressenya, o, si s'escau, un treball escrit sobre un aspecte de la teoria abordada a classe. Contribuirà a apujar nota la presentació a classe en grup d'una obra (literària o cinematogràfica) i de les ressenyes que hagi generat i la proposta alternativa que en faci el collectiu (que ha de presentar el treball per escrit després) o d'un tema relacionat amb l'assignatura (com ara un fenomen editorial o el prestigi d'un autor o gènere, etc.) amb la bibliografia periodística que hagi generat i l'expressió de l'opinió pròpia.

Qualsevol treballs i, sobretot, la ressenya individual s'ha de presentar en format DIN A4, mecanografiat o imprès, amb els fulls grapats i numerats, sense enquadernació (ni fulls accessoris), però amb indicació a la portada de la referència bibliogràfica completa del títol ressenyat i del nom del/de la ressenyador/a).

5. Bibliografia.

AYALA, Francisco

1976 "La disputa de las escuelas críticas", a BECK 1976: 1-5.

BARTHES, Roland

1963a "¿Qué es la crítica?", a BARTHES 1964: 301-307.

1963b "Las dos críticas", a BARTHES 1964: 293-299.

1964 Essais critiques, París, Seuil. Trad. esp.: Ensayos críticos, Barcelona, Seix Barral, 1967.

BAERDSLEY, Monroe C. i HOSPERS, John

1976 Estética, Madrid, Cátedra.

BECK, M. et alii (eds.)

1976 The analysis of hispanic texts, Nova York, Bilingual Pres.

BLOOM, Harold

1994 El canon occidental, Barcelona, Columna, 1995. Trad. esp.: Barcelona, Anagrama, 1995.

BOURDIEU, Pierre

1968 "Elementos de una teoría sociológica de la percepción artística", a SILBERMANN 1971: 43-80.

BORDWELL, David

1989 Making meaning: Inference and rhetoric in the interpretation of cinema, Cambridge, Mass., Harvard UP. Trad. esp.: El significado del filme, Barcelona, Paidós, 1995.

BRU DE SALA, Xavier

1999 El descrèdit de la literatura, Barcelona, Quaderns Crema.

CALVINO, Italo

1979 Si un nit d'hivern un viatger, trad. M. Puig, Barcelona, Edicions 62 ("MOLU/SXX", 12), 1987, pp. 213-217.

CASTELLET, Josep M.

1974 "Para una crítica de la crítica", a Literatura, ideología, política, Barcelona, Anagrama, pp. 164-169.

CULLER, Jonathan

1976 "Més enllà de la interpretació", Els Marges, 22-23 (1981), pp. 115-122.

DUBOIS, Jacques

1983 L'institution littéraire, Brussel·les, Labor.

EAGLETON, Terry

1984 The function of criticism, Londres, Verso. Trad. esp.: La función de la crítica, Barcelona, Paidós, 1999.

ESCARPIT, Robert

1965 Sociología de la literatura, Barcelona, Edició de Materials, 1968.

EVEN-ZOHAR, Itamar

1997 "Factors i dependències en la cultura", Els Marges, 62 (1998), pp. 41-58. Trad. esp.: "Factores y dependencias en la cultura", a IGLESIAS 1999: 23-52.

FUSTER, Joan

1956 "Crítica, crítics", a Obres completes, II: Diari 1952/ 1960, Barcelona, Edicions 62, 1969, pp. 208-218.

GARCÍA GUAL, Carlos

1999 Sobre el descrédito de la literatura, Barcelona, Península.

GOYTISOLO, Juan

1976 "Escritores, críticos y gendarmes", a BECK 1976: 6-15.

HABERMAS, Jürgen

1962 Historia y crítica de la opinión pública, Barcelona, G. Gili, 1981.

HALL, John

1979 The sociology of literature, Londres, Longman.

HERNADI, Paul (ed.)

1981 What is criticism?, Bloomington, Indiana UP.

HOSPERS, John

1976 "Fundamentos", a BEARDSLEY i HOSPERS 1976: 95-175.

IGLESIAS SANTOS, Montserrat (ed.)

1999 Teoría de los Polisistemas, Madrid, Arco/Libros.

JAUSS, Hans Robert

1972 "Petita apologia de l'experiència estètica", Saber, 6 (1985), pp. 13-27.

JORDAN, Barry

1982 "L'hispanisme britànic, l'ortodòxia crítica i el repte de la teoria literària", Els Marges, 26, pp. 3-29.

1986 "Un viaje por la teoría literaria reciente", Quimera, 51, pp. 55-61.

KERMODE, Frank

1979 "Institutional control of interpretation", a KERMODE 1983: 168-184. Trad. cat.: Saber, 6 (1985), pp. 5-13.

1983 The art of telling, Cambridge, Mass., Harvard UP, pp. 156-220.

1985 Forms of attention, Xicago, University of Chicago. Trad. esp.: Formas de atención, Barcelona, Gedisa.

1989 History and value, Oxford, Clarendon. Trad. esp.: Historia y valor, Barcelona, Península.

MAINER, José-Carlos

1988 Historia, literatura, sociedad, Madrid, Instituto de España/ Espasa Calpe.

MORENO, Víctor

1994 De brumas y veras. La crítica literaria en los periódicos, Pamplona, Pamiela.

OLLER, Dolors

1986 "Qui tem la crítica literària?", a La construcció del sentit, Barcelona, Empúries, 1986, pp. 103-107.

PAGÈS, Vicenç

1998 Un tramvia anomenat text, Barcelona, Empúries.

PFEIFFER, Michael

1999 El destino de la literatura, Barcelona, El Acantilado.

- POZUELO YVANCOS, José M^a
 1999 "El conflicto de las humanidades y la teoría literaria: una retórica de la crisis", Prosopopeya, 1, pp. 91-114.
- POZUELO YVANCOS, José M^a i ARADRA, Rosa M^a
 1999 El canon de la literatura española, Madrid, Cátedra.
- SCHMIDT, Siegfried J.
 1980 Fundamentos de la ciencia empírica de la literatura, Madrid, Taurus, 1991.
- 1987 "Comprender textos-interpretar textos", Estudios de Lingüística, 4, pp. 9-32.
- SCHÜCKING, Levin L.
 1931 El gusto literario, Mèxic, FCE, 1969.
- SILBERMANN, Alphons et alii
 1968 Sociología del arte, Buenos Aires, Nueva Visión.
- SMITH, Barbara H.
 1983 "Contingencies of value", Critical Inquiry, 10:1, pp. 1-35.
- SONTAG, Susan
 1964 "Contra la interpretación", a Contra la interpretación, Barcelona, Seix Barral, 1969, pp. 11-24. Reedició: Madrid, Visor, 1996.
- STAROBINSKI, Jean
 1967 "La relación crítica", a La relación crítica, Madrid, Taurus, 1974, pp. 9-27.
- STEINER, George
 1965 "To civilize our gentlemen", a Language and silence, Harmondsworth, Penguin, 1967, pp. 77-90. Trad. esp.: "Para civilizar a nuestros caballeros", a STEINER 1984: 35-50.
 1979 "Crítico/Lector", a STEINER 1984: 92-131.
- 1984 Lecturas, obsesiones y otros ensayos, Madrid, Alianza Editorial, 1990.
- TODOROV, Tzvetan
 1969 "Comment lire?", a Poétique de la prose, París, Seuil, 1971, pp. 241-253.
 1975 "La lecture comme construction", a Les genres du discours, París, Seuil, 1978, pp. 86-98.
- VALLEJO, Mary Luz
 1993 La crítica literaria como género periodístico, Pamplona, Eunsa.
- VILLANUEVA, Darío
 1984 "Crítica literaria y literatura española del siglo XX", a El polen de ideas, Barcelona, PPU, 1991, pp. 163-174.
- WELLEK, René
 1974 "Poetics, interpretation, and criticism", a WELLEK 1982: 33-47.
 1976 "Criticism as evaluation", a WELLEK 1982: 48-63.
 1982 The attack on literature, Brighton, Harvester Press.
- WELLEK, René & WARREN, Austin
 1949 Teoría literaria, Madrid, Gredos, 1979⁴.